



Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 35/26
Møtedato: 19.05.2026
Journalnummer:

JUS221 Rettsstaten: forslag om endret vurderingsform

Bakgrunn

I emnet JUS221 Rettsstaten: statsrett, europarett og folkerett, som går på høstsemesteret andre studieår og er dimensjonert med 28 studiepoeng, er vurderingsformen i dag en hjemmeeksamen over én arbeidsuke og en 6-timers skoleeksamen. De emneansvarlige foreslår at dagens hjemmeeksamen erstattes med en 6-timers skoleeksamen, slik at den samlede vurderingen i emnet blir to 6-timers skoleeksamener. Ettersom et slikt forslag kan komme til å medføre økt ressursbruk, er det fakultetsstyret som har kompetanse til å fatte vedtak i saken. En overgang til to skoleeksamener som avslutning på ett emne er dessuten en prøvingsform fakultetet ikke har hatt på mange år, slik at forslaget også har et prinsipielt element som tilsier at saken bør behandles av fakultetsstyret. For studieutvalget ble derfor saken lagt frem som en uttalelsessak.

Forslaget fra de emneansvarlige har vært diskutert med JSU, og har deretter vært diskutert i møte med de emneansvarlige. I samtalene med JSU og de emneansvarlige har det blitt avklart en del spørsmål som ikke var avklart i de emneansvarliges opprinnelige forslag.

De emneansvarliges begrunnelse for å ta bort hjemmeeksamen er knyttet til bekymring for studentenes bruk av KI:

«Våre relativt enkle forsøk med bruk av KI tjenester viser at det nå lar seg gjøre å løse hjemmeeksamen til et godt nivå kun ved bruk av KI. Det krever fortsatt en del juridisk og digital kompetanse, samt investering i mer kostnadskrevende verktøy, å oppnå gode resultater. Men hjemmeeksamen som eksamensform der en skal prøve hele karakterspekteret har blitt vanskeligere. Antakelig vil grensen for F innen kort tid heves ikke ubetydelig dersom en skal gi en hjemmeeksamen som ikke lar seg løse til bestått ved hjelp av KI verktøy, tid selv uten særlig digital kompetanse.

Våre mer begrensede forsøk understøttes av Malthe-Sørenssen-utvalget sin rapport til Kunnskapsdepartementet. Ideelt skulle vi gjerne beholdt hjemmeeksamen i kombinasjon med muntlig prøving for å beholde prøvingsbredden i faget, men legger til grunn at dette er for praktisk og økonomisk krevende til å la seg gjennomføre.»

Studiedekanen er enig i at dagens muligheter for bruk av KI er en utfordring med hjemmeeksamen, og slutter seg til de emneansvarliges vurdering om at det kan være mulig for studentene å bestå eksamen i emnet ved kun å bruke KI. Hjemmeeksamen er da ikke en egnet prøvingsform i emnet, og Studiedekanen slutter seg til ønsket om å fjerne hjemmeeksamen. Studiedekanen er også enig i at muntlig eksamen ikke er en egnet prøvingsform i emnet, særlig fordi det rent praktisk er vanskelig å gjennomføre på emner med så mange studenter.

Spørsmålet er dermed om hjemmeeksamen rett og slett skal tas bort, kombineres med en obligatorisk kursoppgave, eller om det skal innføres en ny skoleeksamen i stedet for den eksamenen som tas bort. Hvis det innføres to skoleeksamener, kan en slik ordning gjennomføres på flere måter med tanke på eksamenslengde, vektning av de ulike eksamenene og om det skal være én eller to sensorer på hver besvarelse.

Er det behov for to skoleeksamener?

Som sagt medfører en overgang til to skoleeksamener på ett emne en prøvingsform fakultetet ikke har hatt på mange år, og er en utvikling bort fra ønsket om mer varierte prøvingsformer som ligger til grunn for studieordningen av 2021. Samtidig er dette et utviklingstrekk vi for tiden ser i store deler av universitets- og høyskolesektoren, og som i alle fall langt på vei skyldes problemer knyttet til KI. Det som skaper et spesielt behov for begrunnelse er imidlertid ikke at det skal gjennomføres skoleeksamen, men at de emneansvarlige ber om to skoleeksamener i ett emne. De emneansvarlige begrunner ønsket som følger;

«Vi forslår at hjemmeeksamen erstattes med en seks timers skoleeksamen, slik at fagets prøving består av to seks timers skoleeksamener. Faget spenner materielt svært mange emner ved at det omfatter statsrett, allmenn folkerett, menneskerettigheter og EØS/EU-rett. En eksamensdag vil nødvendigvis medføre at studentene prøves smalere enn i dag, i det som utad vil fremstå som samme kurs. Kurset er videre pålagt å ivareta engelskspråklige element, noe som også gir behov for at dette ivaretas gjennom prøving. Kurset har heller ikke obligatorisk kursoppgave, noe som også understøtter behovet for en bredere prøving. Innføring av slik kursoppgave er ikke ønskelig da det vil styre eksamen mot en mer delvis prøving.»

Studiedekanen har forståelse for ønsket om en bredere prøving enn det én skoleeksamen gir rom for, særlig når emnet kan sies å bestå av fire rettsområder. Nå er en del av formålet med emnet å få frem en del sammenhenger mellom disse fire områdene, noe som tilsier at det skal være mulig å prøve mer enn ett rettsområde i én eksamensoppgave. Det er heller ikke nødvendigvis slik at et emne som består av mer enn ett rettsområde må prøve alle rettsområder hver gang det skal settes karakter i emnet. Mange deler av læringsmålene vil også kunne realiseres på andre måter enn gjennom prøving på eksamen, og i JUS221 Rettsstaten er det et omfattende undervisningsopplegg med både forelesninger, storgrupper og ikke minst et intensivt arbeidsgruppeopplegg med samlinger, oppgaveinnleveringer og kommentering.

Studiedekanan understreker at det på andre emner på fakultetet, også emner på 20 studiepoeng eller mer, ikke er ansett å være behov for mer enn én skoleeksamen. Dette gjelder også for emnet JUS231 Obligasjonsrett, som har mange likhetstrekk med JUS221 Rettsstaten: Begge emnene er på 28 studiepoeng, og begge er resultat av en sammenslåing av to tidligere emner. I JUS231 Obligasjonsrett anses det likevel tilstrekkelig med én skoleeksamen på seks timer. I JUS231 Obligasjonsrett er det riktignok en obligatorisk kursoppgave i tillegg til eksamen, noe det ikke er i JUS221 Rettsstaten, siden de emneansvarlige i sin tid valgte hjemmeeksamen i stedet. Det kan være et alternativ å erstatte hjemmeeksamen i Rettsstaten med en obligatorisk oppgave. Skoleeksamen og kursoppgaven vil samlet sett kunne medføre at studentene må vise et minimum av kunnskaper og ferdigheter innenfor alle de fire rettsområdene som emnet dekker. Nå vil betenkelighetene med at studentene anvender KI være en innvending også mot å innføre obligatorisk kursoppgave, men betenkelighetene er mindre enn på en karaktergivende hjemmeeksamen. Man kan også innvende at en obligatorisk kursoppgave er unødvendig i tillegg til det omfattende arbeidsgruppeopplegget. Hvis en obligatorisk kursoppgave skal innføres allerede høsten 2026, vil det også skape et administrativt merarbeid ved at deler av timeplanleggingen må gjøres på nytt.

Til tross for muligheten for å innføre obligatorisk kursoppgave og det omfattende arbeidsgruppeopplegget, har studiedekanan forståelse for at det gjør seg gjeldende spesielle behov i JUS221 Rettsstaten. Emnet spenner over en større bredde av faglige temaer enn andre emner på fakultetet gjør, noe som er en viktig del av bakgrunnen for at emnet i dag har både hjemmeeksamen og skoleeksamen. Behovet for en bred prøving som grunnlag for karaktersetning realiseres på en bedre måte gjennom to skoleeksamener enn gjennom obligatorisk kursoppgave. Dessuten vil en prøving med to skoleeksamener medføre at det blir mindre muligheter for taktiske eksamensforberedelser. Hvis det bare er én skoleeksamen vil det være større risiko for at studenter spekulerer i hva som kan komme på eksamen, og av den grunn velger å forberede seg mindre grundig på enkelte deler av emnet enn på andre deler. JSU har dessuten vært opptatt av at to skoleeksamener er å foretrekke fremfor én skoleeksamen fordi det medfører færre tilfeldigheter, og at det vil stå mindre på spill på hver enkelt eksamensdag. Dessuten har nok mange studenter opplevd dagens hjemmeeksamen som krevende, og kanskje vel så belastende som en skoleeksamen.

Etter en samlet vurdering støtter studiedekanan de emneansvarliges ønske om to skoleeksamener, og har i vurderingen lagt vesentlig vekt på innspillene fra JSU. Studiedekanan vil imidlertid, i samråd med JSU, understreke at ordninger med mer enn én skoleeksamen bare bør aksepteres dersom det er distinkte og på forhånd kjente forskjeller mellom de to skoleeksamenene. Studiedekanan vil derfor foreslå at den ene eksamensdagen skal være basert på en praktikumsoppgave, mens den andre eksamensdagen skal være basert på en teorioppgave. På den måten vil man kunne få en viss variasjon i prøvingen, og det vil gi mer forutberegnelighet for studentene. Studiedekanan har tatt opp dette med de emneansvarlige, som ikke hadde innvendinger til løsningen.

Det er betenkeligheter knyttet til kostnadene ved å gjennomføre to skoleeksamener, men de mer eksakte kostnadene kommer an på visse andre spørsmål - slik som hvor mange timer hver eksamensdag skal være, hvilken sensurordning som skal benyttes og om det skal gis delkarakterer for hver eksamensdag.

Eksamenslengde

De emneansvarlige har som sagt meldt ønske om to 6-timerseksamener. Rent faglig er det i og for seg ønskelig å ha så vidt lange eksamener ettersom det vil kunne gi studentene mer tid til å skrive, tenke og reflektere. Det vil også kunne gi studentene mer tid til å arbeide med rettskildene, og det vil gi de emneansvarlige mer fleksibilitet i måten eksamensoppgaven blir utformet. Samtidig vet vi også at lengre eksamener fører til et økt behov for flere former for tilrettelegging hos flere studenter.

Samtidig er det grunn til å understreke at tilgangen på eksamenslokaler er begrenset, særlig som følge av at det for tiden er en tendens i retning av å erstatte hjemmeeksamen med skoleeksamen. Dette medfører økt press på UiB sine eksamenslokaler, særlig i slutten av hvert semester. Å gjennomføre 6-timers eksamener medfører også høyere kostnader, både til leie av lokaler og til eksamensvakter. I fremtiden vil også fakultetene faktureres mer av disse kostnadene. UiB holder for tiden på å utvikle et nytt opplegg for leiekostnader knyttet til å avholde skoleeksamen, og som etter planen skal fases inn fra og med høsten 2026. Fakultetene vil i det nye opplegget ikke bare måtte påregne høyere kostnader til gjennomføring av skoleeksamen generelt sett, men det vil innføres et system der eksamener med mer enn fire timers varighet blir fakturert betydelig høyere enn andre skoleeksamener. Dette er forklart slik i Utdanningsutvalgets sak 2/26:

«Kostnaden for skoleeksamen med varighet på mer enn fire timer vil øke for fakultetet i forhold til eksamener som er fire timer eller kortere. Eksamen med varighet til og med fire timer, muliggjør to eksamensskift per dag, og doubler dermed kapasiteten i eksamenslokalene. Slik vil fakulteter som reduserer varighet på sine eksamener i noen grad kunne påvirke sine utgifter til skoleeksamen.

Et annet virkemiddel kan være å ikke tillate eksamen på mer enn fire timer i deler av hovedeksamensperioden i høstsemesteret. Høstsemesteret har færre dager å spre eksamen utover enn vårsemesteret, noe som gjør det ekstra vanskelig å få plass til alle som ønsker skoleeksamen i november og desember måned.»

Hvis merkostnaden for fakultetene for sekstimerseksamen settes i samsvar med forbruket av lokalene, vil det medføre at kostnaden til en sekstimerseksamen blir det dobbelte av kostnaden til en firetimerseksamen. At UiB i tillegg understreker at det ikke nødvendigvis er kapasitet til å gjennomføre sekstimerseksamen i den tetteste eksamensperioden på høstsemesteret, tilsier også at fakultetet bør være tilbakeholdne med å vedta to sekstimerseksamener på ett emne.

Basert på en avveining av faglige og økonomiske hensyn, foreslår Studiedekanen at det gjennomføres en 6-timerseksamen og en 4-timerseksamen. Dette har vært forelagt de emneansvarlige, som i møtet understreket at det er ønskelig å beholde en 6-timerseksamen basert på en praktikumsoppgave og at en 4-timerseksamen skal være tilstrekkelig for å gjennomføre en teorioppgave.

Sensurordning

Hvis det skal gjennomføres en ordning med to skoleeksamener, må det gjøres en revurdering av sensurordningen i emnet, nærmere bestemt om det skal være en tosensorordning eller en enesensorordning. I dag praktiseres en enesensorordning kombinert med nivåkontroll. Etter universitets- og høyskoleloven § 11-7 andre ledd er det riktignok et krav om to sensorer for eksamener som *alene* utgjør 15 studiepoeng eller mer:

«Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved sensur av studentenes selvstendige arbeid i høyere grad. Det skal være to sensorer ved sensur av bacheloroppgaver eller lignende selvstendig arbeid på lavere grad, eksamener som ikke er etterprøvbare, og eksamener som alene utgjør 15 studiepoeng eller mer.»

I dag er eksamensordningen i JUS221 Rettsstaten satt opp med to deleksamener slik at skoleeksamen vektlegges 51 % og hjemmeeksamen vektlegges 49 %. Siden ingen av disse alene utgjør endelig vurdering i emnet, har vi kunnet ha en ordning med bare én sensor på hver oppgave samtidig som en nivåkontrollør gjennomgår iallfall én besvarelse i henholdsvis sjiktet A-B, sjiktet B-C, sjiktet C-D, sjiktet D-E og sjiktet E-F. I tillegg vil nivåkontrolløren gjennomgå alle besvarelser hvor sensor innstiller på F. I en kommisjon på 40 besvarelser vil da normalt cirka 6 besvarelser gjennomgås av to personer. I dag er det dessuten slik at det gis separate vurderinger av hver eksamen i emnet, og karakteren på henholdsvis hjemmeeksamen og skoleeksamen kommer på vitnemålet sammen med en karakter i emnet samlet. Det er også separat nivåkontroll for hver eksamen.

Det vil være temmelig anstrengt å allokere et bestemt antall studiepoeng til hver eksamen når begge eksamenene er skoleeksamener og studentene må være forberedt på at alle deler av emnet kan prøves på hver eksamen. En overgang til to skoleeksamener medfører dermed at vi må gjennomføre den tosensorordningen som er lovens normalordning. Studiedekanen vil av den grunn også anbefale at det ikke settes separate karakter for hver eksamen, at de samme to sensorer vurderer begge besvarelser fra hver student i sin kommisjon, og at det på vitnemålet bare står én felles karakter for hele emnet basert på en samlet vurdering av begge de to eksamenene. Denne løsningen er også i samsvar med de emneansvarliges innspill:

«I dag gis det samlekarakter i emnet, mens vitnemålet inneholder også karakter for de to eksamenene. Dette har også hatt betydning for sensorordning på emnet. Hvordan dette videreføres har økonomiske konsekvenser vi som emneansvarlige ikke har oversikt over. Ved innføring av skoleeksamen kan en beholde dagens ordning, også med vektning av en eksamensdag for å sette hovedkarakter, eller like nærliggende gå over til en ordning der det bare settes felleskarakter og der samme sensor(er) vurderer begge besvarelser fra samme kandidat. Det siste tillater en mer dynamisk prøving der vektningen av den enkelte dag ikke på samme måte er forhåndsdefinert likt for eksamen alle år.»

Selv om det skal settes bare én karakter basert på en samlet vurdering av begge besvarelsene, er det grunn til å understreke at 6-timerseksamenen skal telle mer enn 4-timerseksamenen. Det trenger ikke nødvendigvis å sette en bestemt prosentsats for betydningen av hver eksamen, men den nærmere vektningen av hver eksamen må beskrives

i sensorveiledningen til hver enkelt eksamen. Det må overlates til studieadministrasjonen å finne en måte å bygge opp vurderingskombinasjonen på som både er praktisk gjennomførbar og i tråd med intensjonene beskrevet her.

En betydelig ulempe med å gå bort fra enesensorordningen er at de emneansvarliges påvirkning på sensuren blir redusert, og en annen ulempe er at tosensorordningen medfører at det må engasjeres flere sensorer enn tidligere. I et emne som Rettsstaten, hvor det som sagt egentlig inngår fire ulike rettsområder, kan det være utfordrende å finne et tilstrekkelig antall kvalifiserte sensorer. Det er imidlertid grunn til å tro at dette skal være mulig å løse, særlig fordi det i dag er et stabilt og godt sensorkorps i emnet. Dessuten vil fjerning av nivåkontrollen medføre at flere internt ansatte kan brukes som ordinære sensorer. De emneansvarlige er innforstått med at det kan bli nødvendig at de deltar som sensorer, og at det også kan være aktuelt å rekruttere andre interne som sensorer i emnet.

Den overgangen til to skoleeksamener som foreslås i denne saken, vil medføre en viss økning i sensurkostnader. Det er ikke mulig å angi kostnadsøkningen nøyaktig, men det kan gis et beregnet estimat: Til grunn for beregningen av kostnaden ligger at sensur av hjemmeeksamen honoreres med 1,5 timer, mens sensur av skoleeksamen honoreres med 1 time. Kostnaden per sensurtime er for tiden 401,19 kroner. Antallet studenter som møtte til eksamen i JUS221 Rettsstaten var 347 på ordinær eksamen og 21 på utsatt prøve. Det var imidlertid færre studenter på det kullet som tok eksamen i 2025 enn det vil være på kullet som kommer i 2026, slik at det er rimelig å regne med at omtrent 400 studenter vil avlegge eksamen og utsatt prøve samlet.

Økningen i sensurkostnader vil da være omtrent én ekstra sensurtime per student, gitt at den nye ordningen krever to sensorer til begge eksamensbesvarelsene samtidig som hjemmeeksamen ble honorert med 1,5 timer og det ikke lenger blir behov for å gjennomføre nivåkontroll. Økningen i sensurkostnader kan dermed estimeres til minst 160 000 kroner gitt at omtrent 400 studenter avlegger eksamen. I tillegg kommer det muligens økte kostnader til klagesensur, men det er vanskelig å beregne dette fordi det er vanskelig å forutse om endringen av prøvingsform påvirker antallet klager. Vi vet heller ikke hvordan en slik endring i eksamensordning vil påvirke frivillig gjentak av eksamen.

Overgangen til to skoleeksamener vil altså medføre en viss økning i sensurkostnader, og det vil som nevnt også medføre en viss økning i utgifter til eksamensgjennomføring. Samtidig er JUS221 Rettsstaten en sammenslåing av to tidligere emner, og de samlede prøvingskostnadene vil ikke bli høyere enn det de var da man hadde to emner.

Tekniske- og administrative forhold

Etter behandlingen i Studieutvalget har studieseksjonen fått tilbakemelding fra Studieavdelingen sentralt ved UiB på hvordan de ulike eksamensordningene må håndteres både i databasen Felles studentsystem (FS) og i eksamensprogrammet Inspira, sett i forhold til UiBs forskrift om studium § 7-2 om form på eksamen. Når en eksamen bygges opp av flere deler, må det vurderes om hver enkelt del skal behandles som separat deleksamen med en på forhånd fastsatt vektning av delene, jf. § 7-2 nr. 2. Eller om alle eksamensarbeider samlet skal utgjøre en mappe som til slutt bare får én slutt karakter, jf. § 7-2 nr. 3.

Generelt er det rent teknisk i FS ikke mulig å sette opp eksamenskommisjoner på et emne der samme sensor får de samme kandidatene i kommisjon på helheten og på mappeelementene (delene i FS) der skoleeksamen skal planlegges. Ved deleksamener er det heller ikke noen funksjon som sørger for at samme sensor enten får, eller ikke får, samme kandidat på alle deleksamenene. Det er heller ikke noen funksjon for at samme student får samme kandidatnummer på alle deleksamener, eller på mappevurdering som består av flere separate innleveringer/prøver. Dermed er alt dette noe som krever administrativ støtte fra Studieavdelingen sentralt ved UiB, da fakultetet selv ikke har tilgang til å kunne ordne slike tilpasninger i systemet.

Deleksamen:

Det er deleksamen som er eksamensordningen på JUS221 i dag. Det er fastsatt en brøk for vektning av de to delene og det er dermed mulig å kun ha én sensor på hver eksamensdel. Ut fra denne brøken er det databasen som beregner samlekarakter i emnet. Delkarakterene er synlige på karakterutskrift.

Det opprettes separate eksamener i databasen FS med hver sin prøve i Inspira. Sensurkommisjoner på deleksamen nummer to må settes opp manuelt med støtte fra Studieavdelingen for å sikre at samme sensor ikke har samme kandidat på begge prøver. Sensor setter separat karakter på hver kandidat for hver deleksamen/prøve i Inspira, og trenger ikke holde videre oversikt over kandidatene i de to delene inne i Inspira.

Klagesensur på deleksamener håndteres fint i Inspira. Ved deleksamen kan studentene velge å klage på hver enkelt deleksamen. Ved kontinuasjonseksamen kan det fastsettes om bare delen som mangler fra ordinær eksamen skal tas. Rent teknisk er dette utfordrende og krever også hjelp fra Studieavdelingen sentralt.

Det må fremgå tydelig av emnebeskrivelsen at begge eksamensdelene må tas på nytt ved frivillig gjentak, for å sikre at riktige karakterer blir stående.

Mappevurdering:

Mappevurdering fungerer best der alle eksamensarbeider som inngår i vurderingen legges inn i én og samme prøve i Inspira, slik det for eksempel gjøres i JUS212-1 Avtalerett. Når flere separate eksamener sammen utgjør en prøve, som to separate skoleeksamener som er satt opp som to prøver i Inspira, er dette noe det i dag ikke finnes noen fullgod teknisk støtte for og som Studieavdelingen sentralt må sette opp.

I en mappevurdering skal sensorene kun sette samlekarakter, og skal ikke sette delkarakterer på noen av eksamensarbeidene som inngår. For å få dette til, må hver enkelt sensor forholde seg til tre ulike mapper i Inspira: en mappe for hver skoleeksamen, og én mappe der samlekarakteren skal registreres. Selv om samme student har samme kandidatnummer på begge skoleeksamenene, så vil ikke sensor kunne se disse to besvarelsene sammen samme sted i Inspira. Sensor må først gå inn i mappen for skoleeksamen 1 og finne sin kommisjon der og aktuelt kandidatnummer, sensor må så gå inn i mappen for skoleeksamen 2 og finne sin kommisjon og aktuelt kandidatnummer der, og så må sensor gå i den tredje mappen for å registrere samlekarakter for kandidaten. Dette betyr økt sjanse for feilregistrering. Sensor kan sette opp karakterer i en Excel-fil og mate den inn i Inspira, men erfaring tilsier at store deler av sensorkorpset ikke vil føle seg

komfortabel med en slik teknisk løsning. Studieadministrasjonen har heller ikke kapasitet til å gjøre dette manuelt for alle kommisjoner.

Ved å bruke en slik løsning for mappevurdering må klagesensuren måtte administreres manuelt da tilgang til besvarelsene i Inspira ikke kan gis via FS, da det rent teknisk ikke er faktiske besvarelser med karakter som er påklagd, men samlekarakteren for helheten. Når klagesensor først har fått saken til behandling kan hen registrere klagesensuren i den samme sensurregistreringsprøven i Inspira som karakterene ble registrert i.

Studieavdelingen melder at det er noen funksjoner for mappevurdering som UiB ikke har slått på i Inspira, som muligens kan gjøre det litt mer oversiktlig for sensor, kanskje også knyttet til klagesensur, men dette må testes ut konkret før vi kan si det med sikkerhet.

Det er tekniske begrensninger i de digitale systemene vi må bruke knyttet til eksamen, spesielt når man ønsker å bruke dem på en måte som de ikke er satt opp for. Det er sjelden en mappevurdering vil inneholde skoleeksamen, og enda sjeldnere at to separate skoleeksamener sammen skal utgjøre en mappevurdering. Her er alle systemer bygget opp med tanke på deksamener. Anbefalingene fra administrasjonen er at man holder fast på bruk av deksamener som prøvingsform dersom det skal inngå flere eksamener i et emne.

Behandling i studieutvalget

Studieutvalget behandlet saken i sitt møte 29.04.2026, og kom med følgende uttalelse:

Studieutvalget anbefaler at fakultetsstyret fatter følgende vedtak:

«Prøvingsformen i JUS221 Rettsstaten består av en skoleeksamen på 6 timer (praktikum) og en skoleeksamen på 4 timer (teori). Begge eksamener skal avholdes mot slutten av emnet, og etter at all undervisningen er ferdig. Det gis ikke enkeltstående karakterer for hver eksamen, men bare én samlet karakter for hele emnet. I den samlede karaktersettingen skal eksamensdagen på seks timer teller mer enn eksamensdagen på fire timer, og den nærmere vektingen av oppgaven angis i sensorveiledningen. Det blir ikke mulig å klage på hver enkelt eksamensdag, men klage må rettes mot selve karaktersettingen i emnet. Studenter må ha levert og bestått begge eksamenene for å få karakter i emnet. Studenter som vil gjenta emnet må gjennomføre begge eksamener på nytt.

Det må overlates til studieadministrasjonen å finne en måte å bygge opp vurderingskombinasjonen på som både er praktisk gjennomførbar og i tråd med intensjonene beskrevet her.»

Til fakultetsstyret bør saken inneholde informasjon om løsningen er teknisk gjennomførbar, og i hvilken grad løsningen vil medføre manuelt merarbeid for administrasjonen.

Avsnittet *Teknisk gjennomføring, og eventuelt merarbeid for administrasjonen* er derfor lagt til saken etter behandlingen i studieutvalget.

Dekan og fakultetsdirektørs merknader

Dekanen og fakultetsdirektøren anerkjenner at utviklingen innen KI har gjort hjemmeeksamen mer utfordrende å gjennomføre på en tillitvekkende måte. Samtidig vurderes det som uheldig å gå tilbake til en tidligere ordning med to skoleeksamener, både av pedagogiske grunner og på grunn av de praktiske og økonomiske kostnadene dette medfører. Det er uheldig at det ikke eksisterer gode eksamensoppsett i Inspira som støtter opp under den foreslåtte pedagogisk løsningen for sensur.

Det er nødvendig å etablere en løsning nå, som gir studentene forutsigbarhet og sikrer forsvarlig gjennomføring av emnet. Vi anbefaler den foreslåtte løsningen, men ber samtidig om at kursansvarlige arbeider med å se nærmere på vurderingsformen i emnet i et noe lengre tidsperspektiv.

forslag til vedtak:

Prøvingsformen i JUS221 Rettsstaten består av en skoleeksamen på 6 timer (praktikum) og en skoleeksamen på 4 timer (teori). Begge eksamener skal avholdes mot slutten av emnet, og etter at all undervisningen er ferdig. Det gis enkeltstående karakterer for hver eksamen, og én samlet karakter for hele emnet etter fastsatt brøk. I den samlede karaktersettingen skal eksamensdagen på seks timer teller mer enn eksamensdagen på fire timer. Det blir mulig å klage på hver enkelt eksamen. Studenter må ha levert og bestått begge eksamenene for å få karakter i emnet. Studenter som vil gjenta emnet må gjennomføre begge eksamener på nytt.

Sigrid Eskeland Schütz
dekan

Peter Woldseth
fakultetsdirektør

13.05.2026
INGVSTR/MS/CHO

Vedlegg: Uttalelse fra de emneansvarlige i JUS221 Rettsstaten

Vedlegg:

Det juridiske fakultet

Her

Vi fremmer herved forslag for fakultetet om endring av eksamensordningen på faget Rettsstaten (JUS 221). Vi mener dagens ordning med en hjemme-eksamen (fire dager) og en skole-eksamen (seks timer) bør erstattes av en ordning med to skole-eksamener á seks timer.

Begrunnelsen er først og fremst de vanskelighetene som knytter seg til sensuren av besvarelsene når kandidatene har *tilgang til KI* under hjemme-eksamen.

Våre relativt enkle forsøk med bruk av KI tjenester viser at det nå lar seg gjøre å løse hjemmeeksamen til et godt nivå kun ved bruk av KI. Det krever fortsatt en del juridisk og digital kompetanse, samt investering i mer kostnadskrevennde verktøy, å oppnå gode resultater. Men hjemmeeksamen som eksamensform der en skal prøve hele kapakterspekteret har blitt vanskeligere. Antakelig vil grensen for F innen kort tid heves ikke ubetydelig dersom en skal gi en hjemmeeksamen som ikke lar seg løse til bestått ved hjelp av KI verktøy, tid selv uten særlig digital kompetanse.

Våre mer begrensede forsøk understøttes av Malthe-Sørensen-utvalget sin rapport til Kunnskapsdepartementet. Ideelt skulle vi gjerne beholdt hjemmeeksamen i kombinasjon med muntlig prøving for å beholde prøvingsbredden i faget, men legger til grunn at dette er for praktisk og økonomisk krevende til å la seg gjennomføre.

Vi forslår at hjemmeeksamen erstattes med en seks timers skoleeksamen, slik at fagets prøving består av to seks timers skoleeksamener. Faget spenner materielt svært mange emner ved at det omfatter statsrett, allmenn folkerett, menneskerettigheter og EØS/EU-rett. En eksamensdag vil nødvendigvis medføre at studentene prøves smalere enn i dag, i det som utad vil fremstå som samme kurs. Kurset er videre pålagt å ivareta engelskspråklige element, noe som også gir behov for at dette ivaretas gjennom prøving. Kurset har heller ikke obligatorisk kursoppgave, noe som også understøtter behovet for en bredere prøving. Innføring av slik kursoppgave er ikke ønskelig da det vil styre eksamen mot en mer delvis prøving.

I dag gis det samlekarakter i emnet, mens vitnemålet inneholder også karakter for de to eksamenene. Dette har også hatt betydning for sensorordning på emnet. Hvordan dette videreføres har økonomiske konsekvenser vi som emneansvarlige ikke har oversikt over. Ved innføring av skoleeksamen kan en beholde dagens ordning, også med vektning av en eksamensdag for å sette hovedkarakter, eller like nærliggende gå over til en ordning der det bare settes felleskarakter og der samme sensor(er) vurderer begge besvarelser fra samme kandidat. Det siste tillater en mer dynamisk prøving der vektningen av den enkelte dag ikke på samme måte er forhåndsdefinert likt for eksamen alle år.

Vi tillater oss samtidig å be om at Ingrid M H Barlund oppnevnes som emneansvarlig på emne for å dekke EØS-siden.

Bergen, den 18. februar 2016

Eirik Hølmøyvik Knut Einar Skodvin Jørgen Aall Ingrid M H Barlund